

**ТУРУКСУЗДУК ШАРТТАРДА БАНКРОТТУК ИНСТИТУТУНУН ЗАМАНБАП
КӨЙГӨЙЛӨРҮ: ТЫШКЫ ЖАНА АТА МЕКЕНДИК АСПЕКТИЛЕР**

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ ИНСТИТУТА БАНКРОТСТВА В УСЛОВИЯХ
ТУРБУЛЕНТНОСТИ: ЗАРУБЕЖНЫЙ И ОТЕЧЕСТВЕННЫЙ АСПЕКТЫ

MODERN PROBLEMS OF BANKRUPTCY INSTITUTION IN TURBULENCE CONDITIONS:
FOREIGN AND DOMESTIC ASPECTS

Кулуева Чинара Раимкуловна

Кулуева Чинара Раимкуловна

Kulueva Chinara Raimkulovna

Э.и.д., профессор, Ош мамлекеттик университети

Д.э.н., профессор, Ошский государственный университет

Doctor of Economics, Professor, Osh State University

ch.kulueva@mail.ru

Сейтова Каныкей Болотбековна

Сейтова Каныкей Болотбековна

Seitova Kanykey Bolotbekovna

Э.и.к., доцент, М. Рыскулбеков атындагы Кыргыз экономика университети

К.э.н., доцент, Кыргызский экономический университет им. М. Рыскулбекова

Candidate of Economics, Associate Professor, Kyrgyz Economic University named after. M. Ryskulbekova

Турдубаева Айпери Бакытбековна

Турдубаева Айпери Бакытбековна

Turdubaeva Aiperi Bakytbekovna

Магистрант, Ош мамлекеттик университети

Магистрант, Ошский государственный университет

Master's student, Osh State University

Мамажанова Апица Мухаматнабиевна

Мамажанова Апица Мухаматнабиевна

Mamazhanova Apiza Mukhamatnabievna

Магистрант, Ош мамлекеттик университети

Магистрант, Ошский государственный университет

Master's student, Osh State University

ТУРУКСУЗДУК ШАРТТАРДА БАНКРОТТУК ИНСТИТУТУНУН ЗАМАНБАП КӨЙГӨЙЛӨРҮ: ТЫШКЫ ЖАНА АТА МЕКЕНДИК АСПЕКТИЛЕР

Аннотация

Макалада “кудуретсиздик” жана “банкроттук” экономикалык категорияларынын ортосундагы өз ара байланыш жана алардын классификациясы кеңири талкууланат. Базар экономикасынын эң маанилүү институту катары банкроттуктун ролу аныкталган. Банкроттуктун кээ бир көйгөйлөрү реформалануучу экономикадагы эң актуалдуу көйгөйлөрдүн бири катары ачыкталды.

Заманбап шарттарда банкроттук институтунун толук кандуу концептуалдык негиздеринин жоктугу аныкталган, бул банкроттук институтунун деталдуу механизмдерин жана методологиялык негиздерин толук кандуу иштеп чыгууга мүмкүндүк бербегендигинен кабар берет. Антикризистик чаралардын тутумун кабыл алуу менен банкроттук институтун башкаруудагы чет өлкөлүк тажрыйбалар каралды.

Ачык сөздөр: банкроттук, кудуретсиздик, экономикалык жана укуктук негиздер, банкроттук жол-жоболору, карыз тараптын финансылык абалы, реалдуу жана жасалма банкроттук.

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ ИНСТИТУТА БАНКРОТСТВА В УСЛОВИЯХ ТУРБУЛЕНТНОСТИ: ЗАРУБЕЖНЫЙ И ОТЕЧЕСТВЕННЫЙ АСПЕКТЫ

Аннотация

В статье подробно рассматриваются вопросы соотношений экономических категорий «несостоятельность» и «банкротство» и их классификация. Определена роль банкротства как самого значимого института в рыночной экономике. Раскрыты некоторые проблемы банкротства как одна из актуальнейших в любой реформирующейся экономике. Выявлено отсутствие полноценных концептуальных основ института банкротства в современных условиях, что не дает возможности разработать детальные механизмы и методологические основы института банкротства. Рассмотрен зарубежный опыт по управлению институтом банкротства с принятием системой антикризисных мероприятий.

Ключевые слова: банкротство, несостоятельность, процедуры банкротства, экономические и правовые основы, финансовое состояние должника, реальное и фиктивное банкротство.

MODERN PROBLEMS OF BANKRUPTCY INSTITUTION IN TURBULENCE CONDITIONS: FOREIGN AND DOMESTIC ASPECTS

Abstract

The article discusses in detail the relationship between the economic categories “insolvency” and “bankruptcy” and their classification. The role of bankruptcy as the most significant institution in a market economy is determined. Some problems of bankruptcy are revealed as one of the most pressing in any reforming economy. The lack of full-fledged conceptual foundations of the institution of bankruptcy in modern conditions has been revealed, which does not make it possible to develop detailed mechanisms and methodological foundations of the institution of bankruptcy. Foreign experience in managing the institution of bankruptcy with the adoption of anti-crisis measures by the system is considered.

Key words: bankruptcy, insolvency, bankruptcy procedures, economic and legal foundations, financial condition of the debtor, real and fictitious bankruptcy.

Банкроттуулук – учурдагы базар экономиканын эң маанилүү институту болуп саналат. Анын өткөөл шарттарда нормалдуу иштеши аталган институттун толук кандуу концептуалдык негиздеринин жоктугунан, жетишээрлик иштелип чыкпаган жана өнүгүү жолундагы тиешелүү укуктук тутумдун негизинде улам кыйында турары, сөзсүз түрдө банкроттуулук механизмдин мазмунун жана өлкөбүзгө мүнөздүү болгон кудуретсиздик институтунун маанилүүлүгүнүн баалабоого алып келишинен келип чыгат [9].

Иш жүзүндө кудуретсиздиктин бирдиктүү классификациясы жок болгон шартта банкроттуулуктун колдонулуп жаткан түрлөрүн тутумдаштыруу, банкроттук институтунун методологиялык негиздерин изилдөө көйгөйлөрүнө көңүл бурууну жогорулатуу үчүн зарыл, анткени, ал кийинчерээк иш жүзүндө банкроттуктун эң натыйжалуу чечимин табууга көмөктөшөт. Белгилей турган нерсе, сунуш кылынган классификация өз ара көз каранды факторлордун негизинде шарттуу мүнөзгө ээ экендигин жана алардын мүнөзүн аныктоочу артыкчылыктуу фактордун негизинде шарттуу түрдө бөлүүгө мүмкүн экендигин эске алуу зарыл.

Ошентип, компаниянын төлөм жөндөмдүүлүгүнүн төмөндөшүнө жана начарлашына алып келген факторлорго жараша айрым авторлор банкроттуулуктун үч негизги түрүн бөлүп көрсөткөнгө аракеттеништи [5]:

1. бизнестин банкроттуулугу, ишкананы, маркетинг стратегиясын, же колдо болгон ресурстарды пайдаланууда натыйжасыз башкаруу менен байланышкан;

2. менчик ээсинин банкрот болушу, биринчи кезекте, менчик ээсинде өндүрүлгөн продукцияга суроо-талап, акылга сыярлык маркетинг саясаты, кадимки материалдык жана эмгек ресурстары менен жөнөкөй кайра өндүрүштү жүзөгө ашыруу үчүн зарыл болгон инвестициялык ресурстардын жетишсиздигинен келип чыккан;

3. өндүрүштүн банкрот болушу, биринчи эки фактордун таасири астында эскирген жабдуулардан же катуу атаандаштыктан улам ишкана атаандаштыкка жараксыз продукция чыгарганда. Ишкананын мындай абалын өндүрүштү жарым-жартылай же толук кайра профилдештирүү жолу менен гана өзгөртүүгө болот, ал эми башкаруучуну алмаштыруу же иштеп жаткан өндүрүшкө финансылык салымдарды көбөйтүү сыяктуу башка чаралар натыйжасыз болот.

Заманбап реалдуулукту эске алуу менен экономикалык көз караштын негизинде жогорудагы классификация абдан негиздүү көрүнөт. Белгилей кетсек, авторлордун басымдуу көпчүлүгү банкроттуктун түрлөрүн айырмалоодо мыйзамдардан, бул түшүнүктүн укуктук аныктамасынан, ал эми юридикалык адабияттарда укуктук институт катары банкроттукка өзгөчө көңүл буруу менен логикалык эске алуунун негизинде келип чыккан түшүнүк катары эсептешкен.

Бул тезис 19-кылымдан баштап кудуретсиздик түрлөрүнө бөлүнгөн дүйнөлүк банкроттук мыйзамдын тарыхы менен тастыкталат. Классификация критерийлери катары төмөнкүлөр каралган: 1) ийгиликсиздикке алып келген себептердин мүнөзү; 2) карыз тараптын ишмердүүлүгүнүн мүнөзү. Экономикалык ишмердүүлүк жактан караганда негизинен банкроттуктун себептерине биринчи критерий жогоруда көрсөтүлгөн классификацияга жакын жана тиешелүү деп белгилесек болот.

Учурда банкроттук кеңири түшүнүк катары экономикалык жана каржылык практикада колдонулуп, тиешелүү адистер тарабынан кеңири изилденип жана сунушталып жогорудагы классификация менен алмаштырылган, [3,2], ага ылайык:

1. реалдуу банкроттук – бул ишкананын же уюмдун өзүнүн жана карыздык капиталынын иш жүзүндөгү жоготууларынан улам төлөө жөндөмдүүлүгүн калыбына келтире албагандыгы

менен мүнөздөлөт. Бул учурда, компания же чарба субъектиси мыйзамдуу түрдө банкрот катары жарыяланат.

2. техникалык (убактылуу, шарттуу) банкроттук - ишкананын кудуретсиздиги дебитордук карыздын чоң көлөмүнүн фонунда анын карызын төлөөнүн олуттуу кечиктирилишинен, даяр продукциянын ашыкча топтолушунан келип чыккандыгын билдирет, жыйынтыгында, чарба субъектисинин активдери анын карыздарынын көлөмүнөн ашып кеткен учуру. Мында кризиске каршы тиешелүү зарыл чараларды көрүү, санаация жолдорун иштеп чыгуу жана уюштуруу менен компаниянын банкрот экендигин юридикалык жактан таануудан баш тартса болот.

3. кылмыштуу банкроттук, анын максаты башкаруунун макулдугу менен карызкор болуп калган чарба субъектисинин мүлкүн атайылап басып алуу болуп саналат, ал бир гана жеке кызыкчылыктарда гана эмес, абийирсиз насыя берүүчүлөр тарабынан атайын кысымга алынган учурда да пайда болот. Бул учурда, банкроттук, айрыкча, рыноктук экономиканы түзүүнүн баштапкы этабында Кыргызстанда абдан ачык көрүнүп турган кылмыштуу бизнестин бир түрү болуп калат. Эреже катары, кылмыштуу банкроттуктар ар кандай жолдор менен жасалма карыздарды түзүү же алуу менен, ошондой эле ишкананын мурдагы жетекчилигин жана катышуучуларын аны башкаруудан толук четтетүү менен байланышкан.

Ата мекендик мыйзамдарга ылайык [1], төлөм жөндөмдүүлүгүн атайылап жоготуу менен байланышкан кылмыштардын арасында төмөнкүлөр бөлүнөт:

- банкроттук учурундагы укукка каршы аракеттер;
- атайылап банкрот болуу;
- ойдон чыгарылган банкроттук.

Бул багыттагы окумуштуулар-изилдөөчүлөр жылдан жылга банкроттуктун экономикалык жаратылышын изилдөөгө багыт алышкан. Алардын арасындагы Б.И. Колб менен макул болбой коюуга болбойт. Ал кылмыштуу банкроттуктун социалдык коркунучун карызды төлөөдөн атайылап качуу жолу менен экономикалык ишмердүүлүктүн негизги инструменттери болгон карыз алуу жана насыя институттарынын ишмердүүлүгүнө жасалма негизсиз шек келтирүү, алардын репутациясына жана жылдап тапкан авторитеттерине көлөкө түшүрүү максаттарын көздөгөнүн далилдеп чыккан [4].

Криминалдык банкроттук көйгөйлөр, балким, кылмыш-жаза мыйзамдарында анчалык так аныкталбаган, бирок базар экономикасы бар көпчүлүк өлкөлөр үчүн мүнөздүү экендигин белгилей кетүү маанилүү. Мисалы, АКШнын мыйзамы кылмыштуу банкроттукка карата тиешелүү эрежелерди камтыйт, ал "банкроттук алдамчылык" деп да аталат жана башка бирөөнүн кызыкчылыгы үчүн банкроттук процессти козгоо үчүн активдерди жашыруу, жок кылуу, басып алуу жана документтерди бурмалоо боюнча атайылап жасалган аракеттерди билдирет [8].

Венгрия мамлекетинин Кылмыш-жаза кодекси банкроттук укук бузуулар катары бухгалтердик эсепти туура жүргүзүү эрежелерин бузууну жана үзгүлтүксүз ишкердик ишмердүүлүктүн принциптерин бузууну же карызкордун мүлкүн атайылап кыскартууну (мисалы, карызкордун мүлкүнө атайылап жетекчи тарабынан зыян келтирүү, жалган келишимдерди түзүү, атайын убытокторду келтирүүчү ж.б.у.с.) аныктайт, бул насыя берүүчүлөрдүн талаптарын канааттандырууга мүмкүнчүлүк бербейт.

Германиянын жана Польшанын Кылмыш-жаза кодекстери сотко кудуретсиздик жөнүндө арызды өз убагында бергендиги үчүн жоопкерчилик жөнүндө, ошондой эле жалган банкроттук (активдерди алып коюу) жөнүндө жоболорду камтыйт, мында банкроттук боюнча жоопкерчилик иштин бардык катышуучуларына коркунуч келтирет.

Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында кылмыштуу банкроттуктун бул түрлөрү жана алар боюнча жоопкерчилик ар кандай мыйзам актылары менен так жөнгө салынат, бирок ошол эле мезгилде аларды иш жүзүндө аныктоонун ийгилигине кепилдик бербейт [1].

Кыргызстандын практикасында банкроттук процесс башталгандан тартып же карыз тараптын банкроттук процессинде атайын администрациялоо жол-жобосу колдонулушу мүмкүн, ал карыз тарап-юримдикалык жакты жоюу ыкмасы же реструктуризациялоо ыкмасы менен жеке ишкерди банкрот деп таануу төмөнкүдөй жол-жоболор аркылуу мыйзам чегинде жүргүзүлүшү мүмкүн:

- 1) санация ыкмасы (6-статья);
- 2) реабилитациялоо (7-статья);
- 3) жарашуу келишими (71-статья);
- 4) атайын администрациялоо (5-статья) [1].

Жалган банкроттуктун белгилерин аныктоо карыз тараптын арызы боюнча банкроттук процесси козголгон учурда арбитраждык башкаруучу тарабынан жүзөгө ашырылат. Анын белгилерин аныктоо эки этапта жүргүзүлөт, текшерүү аткаруу өндүрүшү козголгонго чейинки 2 жылдан кем эмес мөөнөттө жүргүзүлөт. Биринчи этапта изилденип жаткан мезгил үчүн эсептелген карызкордун төлөө жөндөмдүүлүгүн мүнөздөгөн коэффициенттердин маанилерине жана динамикасына талдоо жүргүзүлөт.

Изилдөөнүн жүрүшүндө (эгерде коэффициенттер кудуретсиздик критерийлерине жооп бербегени аныкталса, б.а. компания өзүнүн карыздарын төлөй алат), экинчи этапта карызкордун операцияларынын колдонуудагы мыйзамдарга ылайыктуулугу аныкталат. Базар экономикасы шарттарына ылайык келбеген учурда түзүлгөн, карыз тараптын кудуретсиздигинин өсүшүнө алып келген бүтүмдөр аныкталат [1]:

1. карызкордун мүлкүнүн ликвиддүүлүгү аз мүлккө алмаштырууга багытталган бүтүмдөр;
2. карыз тарап үчүн ачык эле жагымсыз шарттарда түзүлгөн, ошондой эле мүлк менен жасалган, ансыз карыз тараптын негизги иши мүмкүн болбогон бүтүмдөр;
3. карыз тараптын мүлк менен камсыз кылынбаган милдеттенмелеринин келип чыгышы менен байланышкан, ошондой эле өтүмсүз мүлктү сатып алууга алып келген бүтүмдөр.

Белгилей кетсек, бул процесстин биринчи этабында чарба субъектилеринин финансылык-экономикалык абалы начарлаганда кыянаттыктарды диагностика ыкмасы менен жөнгө салуу үчүн иштелип чыккан документ - арбитраждын жетекчиси тарабынан жасалма жана атайылап банкроттуктун белгилерин текшерүү эрежелери – негизинен терең талданбайт жана тиешелүү натыйжаны бербейт, үстүртөн маалымат даярдалып калышы мүмкүн.

Иш жүзүндө ата мекендик чарбалык субъекттердин жана компаниялардын эсеп саясатынын өзгөчөлүктөрүнө байланыштуу ошол ишканалардын чыныгы абалын чагылдыра албагандыгы, тармактын жабык маалыматтарына байланыштуу чарба субъектилеринин ишмердүүлүгүнүн өзгөчөлүктөрүн эсепке алуу мүмкүн эместиги, ошондой эле финансылык отчеттуулуктун тез-тез бурмаланышынан, талдоо эрежелери тарабынан сунушталган финансылык отчеттуулукка ылайык эсептелген коэффициенттердин маанилерин жана динамикасын талдоо сунушталат. Ошол эле учурда, Эрежелер тарабынан "коэффициенттердин маанилеринин олуттуу начарлашы" түшүнүгү киргизилиши керек, ал "изилденип жаткан мезгилде көрсөткүчтөрдүн маанилеринин алардын кандайдыр бир белгилүү чейректтик мезгил ичинде бул көрсөткүчтөрдүн маанилеринин төмөндөшүнүн темпи алардын маанилеринин төмөндөшүнүн орточо темптеринен жогору" экендигинен кабар берет [5].

Ошол эле учурда, каржылык пландаштыруу банкрот болуу ыктымалдыгын баалоо жана банкрот болуу ыктымалдыгын төмөндөтүү үчүн ишкананын каржылык пландоосунун ажырагыс

бөлүгү болуп саналат. Ишкананы банкрот катары классификациялоонун түшүнүктөрү жана критерийлери жогоруда белгиленген Кыргыз Республикасынын мыйзамы [1] тарабынан аныкталат.

Рынок шарттарында ишканалардын банкрот болуу ыктымалдыгы ишкананын финансылык өз алдынчалыгын жана көз карандысыздыгын камсыз кылуу боюнча кыска мөөнөттүү милдеттенмелерди жабуу үчүн накталай жана материалдык жүгүртүү каражаттарына барабар болгон колдо болгон акча каражаттарынын жетиштүүлүгү менен бааланат.

Ишкананын банкротсуз иштешин камсыз кылуучу шарттар математикалык түрдө төмөнкүчө чагылдырылган [7]:

$$AK + KCF + ZKHC \geq P5; \quad (1)$$

Мында, AK – акча каражаттары;

KCF – кыска мөөнөттүү финансылык салымдар;

$ZKHC$ – запастар жана кошумча нарк салыгы.

Банкрот болуу ыктымалдыгын баалоону тактоо үчүн банкрот болуу ыктымалдыгынын такталган көрсөткүчү аныкталат, мында эсептөөлөр компаниянын бардык резервдерин эмес, алардын сатыла турган бөлүгүн гана эске алат:

$$AK + KCF + Z_{\text{прод}}^{KHC} \geq P5 \quad (2)$$

мында, $-Z_{\text{прод}}^{KHC}$ сатыла турган запастын бир бөлүгү төмөнкү формула боюнча эсептелет:

$$Z_{\text{прод}}^{KHC} = ЧЗжМ + M_{\text{жан}} + ДП + БЗ + КНС \quad (3)$$

ЧЗжМ – чийки заттар жана материалдар;

$M_{\text{жан}}$ – өстүрүп жана бордоп семиртүүдөгү мал жандыктары;

ДП – кампадагы даяр продукция;

БЗ – башка запастар;

КНС – сатып алынган активдерге кошумча нарк салыгы.

Банкрот болуу ыктымалдуулугунун даражасын баалоо максатында төмөнкү 1-таблицада келтирилген шарттуу ишкананын банкрот болуу ыктымалдыгын баалоо шкаласы колдонулушу мүмкүн.

Банкрот болуу ыктымалдуулугунун орточо жана жогорку даражасы менен кредитордук карызды жабуу үчүн дебитордук карыздын жетиштүүлүгү кошумча бааланат:

$$HK \leq DK < 1, \quad (4)$$

Мында, HK – насыялык карыз;

$DK < 1$ – бир жылга жетпеген мөөнөттө төлөнүүчү дебитордук карыз.

Таблица 1. – Банкрот болуу ыктымалдуулугунун даражасын баалоо критерийлери [7]

Банкрот болуу ыктымалдыгы	Кыска мөөнөттүү милдеттенмелерди акчалай жана материалдык жүгүртүү каражаттарына эквиваленттүү акча
---------------------------	---

	каражаттары менен камсыздоо, %
Банкрот болуу ыктымалдыгынын төмөнкү даражасы	≥ 100
Банкрот болуу ыктымалдыгынын ортоңку даражасы	75 – 100
Банкрот болуу ыктымалдыгынын жогорку даражасы	< 75

Ошентип, ишканалардын иштешинин өзгөчөлүктөрүнө, алардын экономикалык мамилелердин калыптанган тутумундагы ордуна, аймактык эл чарба комплексинде жана тиешелүү тармакта [6] ойногон ролуна жараша ар кандай процедуралар сунушталышы мүмкүн:

- ишкананын толугу менен сатыкка коюлушу;
- ишкананы акционердик коомго трансформацияланышы жана инвестициялык сатыкта, коммерциялык аукциондо же конкурста акциялардын контролдук пакетин сатуу;
- тышкы башкаруунун жол-жоболорунун процедураларын колдонуу;
- капиталды бир убакта реструктуризациялоо жолу менен инвестициялык аукциондордо сатуу жолу;
- өндүрүштөрдү диверсификациялоо;
- банкроттук жол-жоболорунун процессинде ишкананын өз алдынча активдерин маанилүүлүгүн сактоо мүмкүнчүлүгү менен бирдиктүү мүлктүк лот сатуу жолу менен ишкананы юридикалык жак катары жоюу;
- мамлекеттик эмес каражаттардын негизинде санациянын алкагында реструктуризациялоо саясатын жүргүзүү.

Демек, банкроттук жол-жобо мамлекеттик менчиктеги ишканаларга да, менчиктин башка түрүндөгү ишканаларга да тиешелүү экендигин белгилей кетүү керек. Ишканалардын кудуретсиздиги жана төлөм жөндөмдүүлүгүнүн начарлап төмөндөп кетиши жөнүндө тиешелүү мыйзамдардын негизинде өндүрүштү кайра уюштуруу, натыйжалуу суроо-талаптагы продукцияны өндүрүү үчүн багытты өзгөртүү, ишканаларга инвестиция тартуу, акырында экономиканы калыбына келтирүү жумуштарын квалификациялуу ишке ашырууга мүмкүндүк берет.

Колдонулган адабияттар:

1. Закон Кыргызской Республики от 15 октября 1997 года № 74 «О банкротстве (несостоятельности)» (Введен в действие Законом КР от 15 октября 1997 года № 75)
2. Гаврилова В.Е. Банкротство в России: вопросы истории, теории и практики. М., 2007. С. 57; сайт финансовой компании BG Finance. URL: http://bg-finance.ru/bankrotstvo_predpriyatija_i_ego_posledstvija.php
3. Жарковская Е.П., Бродский Б.Е., Бродский И.Б. Антикризисное управление: учебник. 5-е изд. М., 2008. С. 22. Колб Б.И. Объективная сторона криминальных банкротств // Законность. 2001. № 1. С. 13–15.
4. Колб Б.И. Объективная сторона криминальных банкротств // Законность. 2001. № 1. С. 13–15.
5. Коловангин П.М., Рыбаков Ф.Ф. Экономическое реформирование России в XX веке. СПб., 1996. С. 102

6. Kulueva, C.R., Ismanaliev, K.K., Seitova, J.B., Turganbayeva, G.P., Tokosheva, J.A. //Targeting ESG Initiatives in the Formation of Financial Mechanisms for the Development of Bordering Territories of Kyrgyzstan. /ISBN 978-303092303-7, 978-303092302-0. DOI 10.1007/978-3-030-92303-7_29. Smart Green Innovations in Industry 4.0 for Climate Change Risk Management pp 481–489. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-28457-1_49
7. Финансовый менеджмент: Учебник. – 2-е изм., перераб. И доп. / Под ред. Д.э.н., проф. А.М. Ковалевой. – М.: ИНФРА-, 2009. -336 с. – (Высшее образование).
8. См.: Гл. 18, §152 Кодекса США (18 USC § 152). URL: <http://definitions.uslegal.com/c/criminal-bankruptcy/>
9. Худайбергенов, Б. Б. Институт неплатежеспособности как институт правового регулирования санации и банкротства / Б. Б. Худайбергенов // Вестник Ошского государственного университета. – 2020. – № 1-3. – С. 260-264. – EDN: TSQDZD.